

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

BİRİNCİ BÖLMƏ

EKO-ELDA AVEE (EKO-ELDA AVEE) YUNANISTANA QARŞI QƏRAR

(Şikayət № 10162/02)

QƏRAR

STRASBURQ

9 mart 2006-cı il

FİNAL

09/06/2006

“Eko-Elda AVEE (Eko-Elda AVEE) Yunanıstana qarşı” iş (rus və ingilis dillərində)

“Eko-Elda Avee Yunanıstana qarşı” işdə İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsi (Birinci Bölmə) aşağıdakı tərkibdə,

L.Lukaydes, *Palata Sədri*,

X. L. Rozakis,

F. Tülkens,

P. Lorensen,

N. Vajiç,

S. Botuçarova,

A. Kovler, *hakimlər*, habelə *Məhkəmənin Bölmə Katibi* S. Nilsenin iştirakı ilə, 14 fevral 2006-cı ildə qapalı şəkildə müzakirə edərək, bu Qərarı qəbul etdilər:

PROSEDUR

1. “İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında” Konvensiyanın 34-cü maddəsinə əsasən, “Eko-Elda AVEE” məhdud məsuliyyətli şirkət (bundan sonra – ərizəçi şirkət kimi istinad olunacaqdır) Yunanıstan Respublikasına qarşı 28 fevral 2002-ci ildə insan hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinə (bundan sonra – Avropa Məhkəməsi kimi istinad olunacaqdır) verdiyi şikayət üzrə (№ 10162/02) iş başlanılmışdır.

2. Avropa Məhkəməsində ərizəçi şirkətin maraqlarını P. Rizos (P. Rizos), S. Miratos (S. Miratos) və E. Miha (E. Miha), Afina şəhəri (Athens) vəkillər Kollegiyasının vəkilləri təmsil etmişdir. Avropa Məhkəməsində Yunanıstan Hökumətini insan hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsi yanında Yunanıstanın Müvəkkilinin nümayəndələri olan Yunanıstan Dövlət Şurasının müşaviri S. Spyropoulos (S. Spyropoulos) və Yunanıstan Dövlət Şurasının hüquq məsləhətçisi S. Trekli (S. Trekli) təmsil etmişdir.

3. Ərizəçi şirkət, Konvensiyanın 1 sayılı Protokolunun 1-ci maddəsinə istinad edərək, gəlir vergisinin yanlış ödənilmiş məbləğinə münasibətdə Yunanıstan hökumətinin ona faiz məbləğlərinin ödənilməsindən imtina etməsindən şikayət etmişdir.

4. Şikayət baxılması üçün Avropa Məhkəməsinin Birinci Bölməsinə verilmişdir (Məhkəmə Reqlamentinin 52-ci qaydasının 1-ci bəndi). Bu Bölmə

çərçivəsində Məhkəmə Reqlamentinin 26-cı qaydasının 1-ci bəndinə uyğun olaraq bu işə baxılması üçün Palata yaradılmışdır (Konvensiyanın 27-ci maddəsinin 1-ci bəndi).

5. Palata 27 may 2004-cü il tarixli qərarı ilə şikayəti mahiyyəti üzrə baxılması üçün məqbul elan etmişdir.

6. Avropa Məhkəməsi 1 noyabr 2004-cü ildə öz Bölmələrinin tərkibini dəyişdirmişdir (Məhkəmə Reqlamentinin 25-ci qaydasının 1-ci bəndi). İş baxılması üçün yeni tərkibdə olan Birinci Bölməyə verilmişdir.

7. Ərizəçi şirkət və Yunanıstan hökuməti şikayətin mahiyyəti üzrə öz dəlillərini təqdim etmişdir (Məhkəmə Reqlamentinin 59-cu qaydasının 1-ci bəndi).

FAKTLAR

I. İŞİN HALLARI

8. Ərizəçi şirkət məhdud məsuliyyətli cəmiyyətdir və neft məhsullarının emalı üzrə ixtisaslaşdırılmışdır. Onun sələfi “Yunan nefti və yanacaq-sürtkü materialları – məhdud məsuliyyətli sənaye və kommersiya şirkəti” (Greek petroleum, oil and lubricants –Industrial and commercial limited company (EKO AVEE)) adlandırılmışdır.

9. Ərizəçi şirkət 8 may 1987-ci ildə vergi orqanlarına 1987-ci vergi ili üçün gəlir vergisinin avans ödənişi qismində 137020491 yunan drahmı (təxminən 402338 avro) ödəmişdir. Vergi orqanları 11 may 1987-ci ildə şikayətçi-şirkət tərəfindən ödənilmiş məbləği möhlət tələb olunmadan avans ödənişinin tam həcmdə ödənilməsinə görə bonus şəklində 10% azaltmışdır. Müvafiq olaraq, yekun hesabda ərizəçi şirkət tərəfindən ödənilmiş avans vergi ödənişi 123387306 yunan drahmı (362105 avro) təşkil etmişdir.

10. Ərizəçi şirkət 10 may 1988-ci ildə vergi orqanlarına 1987-ci il üçün vergi bəyannaməsini təqdim etmişdir. Vergi bəyannaməsi göstərmişdir ki, ərizəçi şirkət böyük zərərlərə məruz qalmışdır və bu da o deməkdir ki, vergi orqanları avans ödənişi qismində ödənilmiş məbləği həddən artıq miqdarda ödənildiyinə görə ərizəçi şirkətə geri qaytarmalıdır.

11. Ərizəçi şirkət 24 iyun 1988-ci ildə və 9 dekabr 1991-ci ildə Afina şəhərinin məhdud məsuliyyətli cəmiyyətləri ilə iş üzrə vergi orqanlarından 1987-ci il üçün gəlir vergisi kimi tutulmuş məbləği təşkil edən 123387306 yunan drahmının geri qaytarılmasını tələb etmişdir. (Bizdə VM-nin 87-ci maddəsinə əsasən) Hökumət orqanları qeyri-müəyyən gündə ərizəçi şirkətə onun tələblərinin təmin edilməsindən imtina etmişdir.

12. Ərizəçi şirkət 27 dekabr 1991-cu ildə Afina şəhər inzibati məhkəməsi vasitəsilə hökumət orqanlarına qarşı iddia qaldırmışdır. Ərizəçi şirkət 1473/1984 №-li qanunun 38-ci maddəsinin 2-ci hissəsinə əsasən gəlir vergisi qismində **artıq ödənilmiş məbləğindən** 123387306 yunan drahmı məbləğində pulun geri qaytarılmasını tələb etmişdir. O həmçinin, tam ödənişə dək verginin məbləğindən artıq ödənilməsi barədə vergi orqanlarının məlumatlandırıldığı 10 may 1988-ci il tarixindən başlayaraq, bu məbləğin üzərinə hesablanmalı olan faiz məbləğini də tələb etmişdir. **(Bizdə VM-nin 59.3-cü maddəsi)** Ərizəçi şirkət öz tələblərini pul borcu olduğu halda faiz məbləğinin ödənilməsini nəzərdə tutan Yunanıstan Mülki məcəlləsinin 345-ci maddəsi ilə əsaslandırılmışdır.

13. 2120/1993 №-li Qanun 3 mart 1993-cü ildə dərc edilmişdir. Bu Qanunun 3-cü maddəsi nəzərdə tutur ki, hökumət orqanları məbləğindən artıq ödənilmiş vergini geri qaytardığı halda faiz məbləğini ödəməlidir. Qanunun dərc edildiyi anda baxılmış işlərə gəldikdə isə, bu Qanun nəzərdə tutur ki, faizlər onun dərc edilməsindən sonrakı altı ay ərzində olan müddətdən sonra gələn ayın birinci günündən etibarən yığılmağa başlayır.

14. Hökumət orqanları ərizəçi şirkətin ödədiyi vergi məbləğinə uyğun olan 123387306 yunan drahmı məbləğində pulu 12 noyabr 1993-cü ildə, yəni iş üzrə 23 sentyabr 1994-cü il tarixinə təyin edilmiş məhkəmə iclasınadək ona geri qaytarmışdır. Ərizəçi şirkət Afina şəhərinin inzibati məhkəməsində öz dəlillərində tələblərini pul geri qaytarıldığı zaman gecikməyə görə müəyyən edilmiş faizlərlə məhdudlaşdırmışdır.

15. 26 yanvar 1995-ci ildə Afina şəhər inzibati məhkəməsi ərizəçi şirkətin şikayətini qeyri-məqbul elan etmişdir (Qərar № 512/1995). Ərizəçi şirkət 3 noyabr 1995-ci ildə bu Qərarı şikayət etmişdir.

16 . 6 iyun 1996-cı ildə Afina şəhər inzibati apelyasiya məhkəməsi ərizəçi şirkətin şikayətini məqbul hesab etmişdir, lakin onun artıq ödənilmiş vergi məbləğinin geri qaytarılmamasına görə Yunanıstan hökumətinin faizləri ödəməli olduğunu Yunanıstan Vergi Məcəlləsində işə baxılma zamanı nəzərdə tutmadığı üçün əsassız olması barədə qərar çıxarmışdır. Bundan başqa, məhkəmə qərar çıxarmışdır ki, Yunanıstanın Mülki məcəlləsinin 345-ci maddəsi hazırkı işə tətbiq edilə bilən deyildir, çünki bu müddəə yalnız mülki hüquq münasibətlərini tənzimləmişdir (Qərar № 4042/1996).

17. 27 iyun 1997-ci ildə ərizəçi şirkət hüquq məsələləri ilə bağlı şikayət etmişdir.

18. 8 noyabr 2000-ci ildə Yunanıstan Dövlət Şurası (inzibati məhkəmələr sisteminin ali məhkəməsidir) 3547/2000 №-li Qərarı ilə ərizəçi şirkətin şikayətini rədd etmişdir. O müəyyən etmişdir ki, əgər vergi məbləğindən artıq ödənilərsə,

hökumət orqanları ödəniş vaxtı keçmiş faizləri ödəməməlidir. Belə öhdəlik Yunanıstan Mülki məəcəlləsinin ödəniş vaxtı keçmiş faizlərə aid olan müvafiq müddəələrindən irəli gəlməmişdir, çünki onlar ictimai-hüquq münasibətlərindən əmələ gələn borca tətbiq edilməmişdir. Bundan başqa, Yunanıstan Dövlət Şurası göstərmişdir ki, belə vəzifə 4 mart 1993-cü ildə dərc edilmiş 2120/1993 №-li Qanun qüvvəyə minənədək hökumət orqanlarına aid olmamışdır (baxın aşağıda § 21 və 22). Bu Qərar qəti olaraq məhkəmə tərəfindən 26 oktyabr 2001-ci ildə rəsmiləşdirilmiş və təsdiq edilmişdir.

II. TƏTBİQ EDİLƏ BİLƏN MİLLİ QANUNVERİCİLİK VƏ HÜQUQA UYĞUN TƏCRÜBƏ

19. Yunanıstan Mülki məəcəlləsinin tətbiq edilən maddələri aşağıdakıları nəzərdə tutur:

Maddə 345

"Ödəniş haqqında rəsmi bildiriş olduğu halda kreditor pul borcu ilə bağlı olaraq qanunla müəyyən edilən və ya itkiləri təsdiq edən hüquqi sənəd təqdim edilmədən faiz məbləğinin ödənilməsinə tələb etmək hüququna malikdir. Qanunla nəzərdə tutulan əks müddəadan asılı olaraq, digər itkiləri də müəyyən edən kreditor da onların əvəzinin ödənilməsinə tələb etmək hüququna malikdir ".

Maddə 346

"Hətta ödəniş barədə rəsmi şəkildə xəbərdar edilməyən, pul borcu olan borclu pul borcunun ödənilməsi məsələsi üzrə məhkəmə araşdırması haqqında bildiriş tarixindən başlayaraq hesablanmış müəyyən edilmiş faizləri ödəməlidir".

Maddə 904

"Digər şəxsin mülkiyyəti vasitəsilə və ya mülkiyyətinə zərər vurmaqla varlanan hər kəs əldə edilən gəliri geri qaytarmalıdır. Bu vəzifə, *inter alia*, yanlış ödəniş həyata keçirildiyi və ya yerinə yetirilməyən və ya artıq mövcud olmayan və ya qeyri-qanuni və ya qeyri-etik xidmətlər göstərildiyi halda tətbiq edilməlidir...".

Maddə 911

"İddianın irəli sürülməsi barədə məhkəmə gündəliyi təqdim edildiyi zaman olan vəzifələr qazanc götürən [əsassız zənginləşdirilmədən *inter alia*] hər kəsə şamil edilməlidir: 1) şəxs borcunun mövcud olması barədə bildiyi halda və ya o bu barədə

bildiği andan etibarən lazımı qaydada alınmayan pul məbləğinə qarşı iddia edildikdə; 2) qeyri-qanuni və ya qeyri-etik məqsəd əsasında iddia edildikdə".

20. 356/1974 №-li Qanunvericilik dekretinin 6-cı maddəsi aşağıdakıları nəzərdə tutur:

"Dövlət tərəfindən ödənilməli olan borcun üzərinə borcun ödənilməli olduğu gündən sonra gələn birinci iş günündən etibarən vaxtında ödənilmədiyinə görə yüksəlməyə başlayan faizlər hesablanmalıdır. Faizlər ödənişin gecikmə ayına görə 1% məbləğində artmalıdır".

21. 1473/1984 №-li Qanunun 38-ci maddəsinin 2-ci hissəsi nəzərdə tutmuşdur ki, dövlət artıq ödənilmiş vergi məbləğini faizlər ödənilmədən geri qaytarmalı idi. 2120/1993 №-li Qanunun 3-cü maddəsi 1473/1984 №-li Qanunun 38-ci maddəsinin 2-ci hissəsinə dəyişiklik etmişdir. Dəyişikliklər edilmiş bu müddəə aşağıdakıları nəzərdə tutur:

"İnzibati məhkəmənin qüvvəyə minmiş qərarı ilə yanlış ödənilmiş hesab edilən istənilən birbaşa və ya dolaylı, əsas və ya əlavə vergi və ya rüsum və ya hər hansı cərimə... dövlətin borc öhdəliyinə tətbiq edilə bilən məbləğdə faizlərlə birlikdə üç ay ərzində ödənilməli və ya geri qaytarılmalıdır... Hazırkı Qanunun dərc edildiyi anda baxılan işlərə uyğun olaraq, faizlər hazırkı Qanun dərc edildikdən sonrakı altı aydan sonra gələn ayın birinci günündən etibarən hesablanmağa başlayır".

22. Yunanıstan Dövlət Şurası iki Qərarında (№ 1274 və 1275/2002) qərara almışdır ki, dövlət hətta baxılan işlər barəsində, yəni məbləğindən artıq ödənilmiş vergi məbləğinin 2120/1993 №-li Qanunun (4 mart 1993-cü il) dərc edildiyi günə geri qaytarılmadığına dair işlər barəsində borcun vaxtında ödənilməməsinə görə faiz ödəməlidir. Yunanıstan Dövlət Şurasının fikrinə görə, bu vəzifə müvafiq məhkəmələrdə məhkəmə araşdırmasının başlanma tarixindən etibarən dövlətin üzərinə qoyulmuşdur.

HÜQUQ

I. KONVENSIYANIN 1 №-Lİ PROTOKOLUNUN 1-Cİ MADDƏSİNİN EHTİMAL EDİLƏN POZUNTUSU

23.Ərizəçi şirkət vergi orqanlarının ona verilən vergi güzəştinin vaxtında ödənilməməsinə görə kompensasiya qismində faizləri ona ödəməkdən imtina

etməsindən şikayət etmişdir. Ərizəçi şirkət Konvensiyaya 1 №-li Protokolun aşağıdakıları bildiren 1-ci maddəsinə istinad etmişdir:

" Heç kəs, cəmiyyətin maraqları naminə, qanunla və beynəlxalq hüququn ümumi prinsipləri ilə nəzərdə tutulmuş şərtlər istisna olmaqla, öz mülkiyyətindən məhrum edilə bilməz.

Yuxarıdakı müddəalar dövlətin ümumi maraqlara müvafiq olaraq, mülkiyyətdən istifadəyə nəzarəti həyata keçirmək üçün, yaxud vergilərin və ya digər rüsum və ya cərimələrin ödənilməsini təmin etmək üçün zəruri hesab etdiyi qanunları yerinə yetirmək hüququnu məhdudlaşdırmır".

24. Yunanıstan hökuməti iddia etmişdir ki, ərizəçi şirkət Konvensiyaya 1 №-li Protokolun 1-ci maddəsinin mənasında "mülkiyyətə" malik olmamışdır. O iddia etmişdir ki, onun 1987-ci il üçün vergi ödəmək vəzifəsi inzibati müddəaya əsaslanmışdır. Bu müddəa inzibati və ya məhkəmə orqanları tərəfindən ləğv edilənədək qanuni olaraq xülasə edilmişdir. Yunanıstan hökuməti vergi qismində ödənilən tam məbləği 12 noyabr 1993-cü ildə, yəni işə inzibati məhkəmədə baxılanadək geri qaytarmışdır. Deməli, ərizəçi şirkətin geri qaytarılmasını tələb etdiyi borc məbləği Məhkəmə qərarı ilə heç vaxt müəyyən və dərhal ödənilməli olan məbləğ kimi qəbul edilməmişdir. Bundan başqa, Yunanıstan hökuməti iddia etmişdir ki, Yunanıstan Dövlət Şurası öz Qərarında (№ 3547/2000) qərara almışdır ki, dövlət orqanları məbləğindən artıq ödənilmiş vergi üçün ödənişin gecikdirilməsinə görə faizləri ödəməli deyil. Yunanıstan hökumətinin mülahizəsinə görə, Avropa məhkəməsi ölkədaxili məhkəmələrin qəbul etdiyi qərarla bağlı onların nöqtəyi-nəzərini dəyişdirə bilməz.

25. Ərizəçi şirkət iddia etmişdir ki, verginin məbləğindən artıq ödənilməsi müəyyən olunduğu andan etibarən dövlət onun qarşısında borclu olmuşdur. Deməli, dövlət əsassız zənginləşdirilməyə aid olan müddəalar əsasında bu öhdəliyi yerinə yetirməli idi (Yunanıstan Mülki məəcəlləsinin 345, 346 və 904-cü maddələri). Bundan başqa, verginin ödənilməli olmadığı barədə hökumət orqanlarının 1988-ci ilin iyununda məlumatlandırılmasına baxmayaraq, vergi ödənişinin vaxtı keçmiş faizlər ödənilmədən 1993-cü ildə geri qaytarılması Konvensiyaya 1 №-li Protokolun 1-ci maddəsinə uyğun olmayan təcrübə hesab edilmişdir. Ərizəçi şirkətin mülahizəsinə görə, Yunanıstan hökuməti məhkəmələr vasitəsilə qanunilik prinsipinə əməl etməmişdir. Yunanıstan Mülki məəcəlləsinin 345, 346 və 911-ci maddələri gecikdirilən ödəniş üzrə faizlərin ödənilməsini aydın şəkildə nəzərdə tutmuşdur. Bundan başqa, hətta iş hələ də baxılmada olsa belə, hazırkı işdə, yəni 2120/1993 №-li Qanunun dərc edildiyi gündə məbləğindən artıq ödənilmiş vergi məbləğinin hələ də geri qaytarılmadığı işlərdə Yunanıstan

Dövlət Şurası özünün presedent hüququna əməl etməmişdir, hansı ki, faizlərin ödənilməsini Yunanıstan hökumətinə bir vəzifə olaraq tapşırır.

26. Avropa məhkəməsi bir daha bəyan edir ki, əgər borcun iddia gücünə malik olması kifayət dərəcədə müəyyən edilmişdirsə, borc Konvensiyaya 1 №-li Protokolun 1-ci maddəsinin mənasında “əmlak” ola bilər (baxın, inter alia, “Stran” Yunanıstan neftayırma zavodları və Stradis Andreadis Yunanıstana qarşı” (Stran Greek Refineries and Stratis Andreadis v. Greece) iş üzrə Avropa məhkəməsinin 9 dekabr 1994-cü il tarixli Qərarı, Series A, N 301-B, p. 84, § 59).

27. Hazırkı işdə Avropa məhkəməsi qeyd etmişdir ki, dövlət qüvvəyə minmiş Məhkəmə qərarı ilə məbləğindən artıq ödənilməyi hesab edilən istənilən vergi və ya rüsumu 1473/1984 №-li Qanunun 38-ci maddəsinin 2-ci hissəsinə uyğun olaraq geri qaytarmalıdır. 24 iyun 1988-ci ildə ərizəçi şirkət 123387306 yunan drahmının geri qaytarılması üçün ilk dəfə olaraq vergi orqanlarına müraciət etmişdir. Ərizəçi şirkət məhkəmə araşdırmasını başlatdıqdan sonra, artıq ödənilmiş məbləği vergi orqanları 12 noyabr 1993-cü ildə geri qaytarmışdır. Bununla da vergi orqanları məbləğindən artıq ödənilmiş vergini ərizəçi şirkətə borclu olduqlarını etiraf etmişdir. Ərizəçi şirkətin məbləğindən artıq ödənilmiş vergi barəsində heç bir şübhə olmadan Konvensiyaya 1 №-li Protokolun 1-ci maddəsinin mənasında “əmlak” hesab edilən maddi marağı olmuşdur (baxın, mutatis mutandis, «ləğv edilmə mərhələsində olan «Buffalo srl» Şirkəti» İtaliyaya qarşı” (Buffalo Srl in liquidation v. Italy) iş üzrə Avropa məhkəməsinin 3 iyul 2003-cü il tarixli Qərarı, şikayət № 38746/97, § 28 - 29).

28. Deməli, məbləğindən artıq ödənilmiş verginin geri qaytarılmasında gecikməyə görə kompensasiya qismində faiz məbləğlərini Yunanıstan hökumətinin ərizəçi şirkətə ödəməkdən imtina etməsinin Konvensiyaya 1 №-li Protokolun 1-ci maddəsinə uyğun olub-olmamasının müəyyən edilməsi qalır. Avropa məhkəməsinin mülahizəsinə görə, bu məsələyə Konvensiyaya 1 №-li Protokolun 1-ci maddəsinin ümumi şərtlərdə mülkiyyətə hörmət prinsiplərini müəyyən edən birinci cümləsi nöqtəyi-nəzərindən baxılmalıdır (digər mənbələrdə baxın, “Almeyda Qarrett, maşkarenyaş falkao və digərləri Portuqaliyaya qarşı” (Almeida Garrett, Mascarenhas \{Falcao\} and Others v. Portugal) iş üzrə Avropa məhkəməsinin Qərarı, şikayət № 29813/96 və № 30229/96, § 48, ECHR 2000-I).

29. Bununla bağlı olaraq Avropa məhkəməsi öz presedent hüququnda ardıcıl olaraq borcun vaxtında ödənilməməsinə görə faiz ödənişinin borcun geri qaytarıldığı zaman dövlət orqanları tərəfindən istənilən gecikmə ilə birləşdirməsinə diqqət yetirmişdir. Xüsusilə, Avropa məhkəməsi dəfələrlə qərara gəlmişdir ki, kompensasiya, onun dəyərini, məsələn ödənişin əsassız olaraq gecikdirilməsini azalda biləcək müxtəlif hallara istinad etmədən ödənilməli olduğu halda, onun

kifayətliliyi azalmışdır (baxın, “Angelov Bolqarıstana qarşı” (Angelov v. Bulgaria) iş üzrə Avropa məhkəməsinin 22 aprel 2004-cü il tarixli Qərarı, şikayət № 44076/98, § 39; və yuxarıda adı çəkilən “Almeyda Qarrett, maşkarenyaş falkao və digərləri Portuqaliyaya qarşı” (Almeida Garrett, Mascarenhas *\{Falcao\}* and Others v. Portugal) iş üzrə Avropa məhkəməsinin Qərarı, § 54). Belə işdə Avropa məhkəməsi ötən dövr ərzində qiymətdən düşmüş pul vəsaitlərinin əvəzlənməsi üçün əsasən ödənişin gecikməsinə görə faizin dövlət orqanları tərəfindən ödənilməsinə nəzərə alır (digər mənbələrdə baxın, “Akkuş Türkiyəyə qarşı” (*\{Akkus\}* v. Turkey) iş üzrə Avropa məhkəməsinin 9 iyul 1997-ci il tarixli Qərarı, Reports of Judgments and Decisions 1997-IV, pp. 1309 - 1310, § 29). Qısaca olaraq, Konvensiyaya 1 №-li Protokolun 1-ci maddəsinə uyğun olaraq faizlərin ödənilməsi mahiyyəti üzrə dövlətin borc məbləği ilə yekun hesabda kreditorun aldığı məbləğ arasında olan fərqi ödəmək vəzifəsi ilə bağlıdır.

30. Vergilərin ödənilməsinə xüsusi diqqət yetirməklə, Avropa məhkəməsi xatırlatmışdır ki, əgər qaytarılma şərtləri baxılan fiziki və ya hüquqi şəxsi hədsiz yükləyirsə və ya mahiyyəti üzrə onların maliyyə vəziyyətinə müdaxilə edirsə, vergi və ödənişlərin tutulmasından yaranan maliyyə öhdəliyi Konvensiyaya 1 №-li Protokolun 1-ci maddəsində qoyulmuş zəmanəti poza bilər (baxın, yuxarıda adı çəkilən “Ləğv edilmə mərhələsində olan “Baffalo srl” Şirkəti İtaliyaya qarşı” iş üzrə Avropa məhkəməsinin Qərarı, § 32). Göstərilən işdə Avropa məhkəməsi hazırkı işin məsələsinin oxşarı olan məsələyə baxaraq, qərara almışdır ki, yeganə olaraq Konvensiyaya 1 №-li Protokolun 1-ci maddəsinin pozulması baş vermişdir ki, bu da ərizəçi şirkət tərəfindən məbləğindən artıq ödənilmiş verginin uzun müddət geri qaytarılmamasının onun maliyyə vəziyyətinə müəyyən və əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərməsi olmuşdur (baxın, yuxarıda adı çəkilən “Ləğv edilmə mərhələsində olan “Baffalo srl” Şirkəti İtaliyaya qarşı” iş üzrə Avropa məhkəməsinin Qərarı, § 37).

31. Avropa məhkəməsi hazırkı işdə qeyd etmişdir ki, artıq ödənilmiş verginin məbləği 12 noyabr 1993-cü ildə, yəni ərizəçi şirkətin məbləğindən artıq ödədiyi pul məbləğinin geri qaytarılmasını Afina şəhərinin məhdud məsuliyyətli şirkətləri ilə iş üzrə vergi orqanlarından tələb etdiyi 24 iyun 1988-ci il tarixindən beş il və təxminən beş ay sonra geri qaytarılmışdır. Yuxarıda ifadə edilənlərin nöqtəyindən Avropa məhkəməsi hesab etmişdir ki, vergi orqanlarının vaxtında ödənilmədiyinə görə faiz məbləğlərinin ödənilməsindən belə uzun müddət ərzində imtina etməsi ictimai və fərdi maraqlar arasında əməl edilməli olan ədalətli balans pozmuşdur.

Beləliklə, Konvensiyaya 1 №-li Protokolun 1-ci maddəsinin pozulması baş vermişdir.

II. KONVENSIYANIN 41-Cİ MADDƏSİNİN TƏTBİQ EDİLMƏSİ

32. Konvensiyanın 41-ci maddəsi aşağıdakıları nəzərdə tutur:

"Əgər Məhkəmə Konvensiyanın və ona dair Protokolların müddələrinin pozulduğunu, lakin Razılığa gələn Yüksək Tərəfin daxili hüququnun yalnız bu pozuntunun nəticələrinin qismən aradan qaldırılmasına imkan verdiyini müəyyən edirsə, Məhkəmə zəruri halda, zərərçəkən tərəfə əvəzin ədalətli ödənilməsinə təyin edir".

A. Maddi ziyan və mənəvi zərər

33. Maddi ziyana gəldikdə, ərizəçi şirkət onun xahişi ilə "Hacıpavlu Sofianus end kompanis C.A." (Hadjipavlou Sofianos & Campanis S.A.) şirkəti, "Delloyt end Tuş" (Deloitte & Touche) hüquq şirkətinin Yunanıstanda təmsilçiləri tərəfindən hazırlanan ekspert rəyini Avropa məhkəməsinə təqdim etmişdir. Ekspertlər ərizəçi şirkətin 10 may 1988-ci ildən 12 noyabr 1993-cü ilədək olan dövr ərzində məruz qaldığı aşağıdakı maddi ziyanı müəyyən etmişdir:

(i) və ya 612524 avro, hansı ki, yuxarıda göstərilən müddətə münasibətdə 123387306 yunan drahmına (362105 avro) əlavə edilmiş ödənişlərin vaxtının keçirilməsinə görə ümumi sadə faizə uyğundur;

(ii) və ya yuxarıda göstərilən müddətə münasibətdə 123387306 yunan drahmına (362105 avro) ümumi mürəkkəb cərimə faizi üzrə əlavə edilmiş 1231831 avro.

34. Ərizəçi şirkət həmçinin mənəvi zərərin kompensasiyası qismində 6000 avro tələb etmişdir.

35. Yunanıstan hökuməti iddia etmişdir ki, pozuntunun müəyyən edilməsi faktının özü kifayət qədər ədalətli kompensasiyanı ifadə edəcəkdir.

36. Avropa məhkəməsi qeyd etmişdir ki, hazırkı işdə sözügedən müdaxilə Yunanıstan hökumətinin məbləğdən artıq ödənilmiş vergi üzərinə gecikdirilməyə görə faizin ərizəçi şirkətə ödəməkdən imtina etməsinə aiddir. Faizin ödənilməməsi və baxılan pul vəsaitlərindən istifadənin mümkünsüzlüyü, habelə müvafiq qeyri-müəyyənlik ərizəçi şirkəti heç bir şübhə olmadan əvəzlənməli və kompensasiya edilməli olan maddi ziyana və mənəvi zərəmə məruz qalmağa məcbur etmişdir.

37. Ərizəçi şirkətin məruz qaldığı faktiki itkilərin hesablanması üçün istənilən cəhddə ayrılmaz surətdə iştirak edən qeyri-müəyyənliyi nəzərə alaraq və Konvensiyanın 41-ci maddəsinin tələb etdiyi kimi, ədalətlik prinsipindən irəli gələrək, Avropa məhkəməsi 10 may 1988-ci ildən 12 noyabr 1993-cü ilədək olan dövr üçün birdəfəlik ödəniş **yolu ilə geri qaytarılan məbləğin illik altı faizinin (362105 avro), yəni 120000 avro üstəgəl göstərilən pul məbləğinə hesablanana**

biləcək istənilən vergi məbləğinin ərizəçi şirkətə ödənilməsi barədə qərar qəbul etdi (baxın, mutatis mutandis, “Malama Yunanıstana qarşı” (Malama v. Greece) iş üzrə Avropa məhkəməsinin 18 aprel 2002-ci il tarixli Qərarı, şikayət № 43622/98, § 11).

38. Mənəvi zərərə gəldikdə isə, Avropa məhkəməsi hesab etmişdir ki, pozuntunun müəyyən edilməsi faktının özü kifayət qədər ədalətli kompensasiyanı ifadə edir.

B. Məhkəmə xərcləri və məsrəflər

39. Ölkədaxili məhkəmələrdə və Avropa məhkəməsində çəkilən məhkəmə xərclərinə və məsrəflərə münasibətdə ərizəçi şirkət aşağıdakı tərkibdə bölüşdürdüyü 33386,29 avro məbləğində pulun ona ödənilməsinə tələb etmişdir:

(i) ölkədaxili məhkəmələrdə məhkəmə araşdırması üçün xərclərin əvəzlənməsi qismində 2024,40 avro;

(ii) Avropa məhkəməsində məhkəmə araşdırması üçün xərclərin əvəzlənməsi qismində 20564,89 avro;

(iii) ekspert rəyinin hazırlanmasına aid olan xərclərin və məsrəflərin əvəzlənməsi qismində 10797 avro.

Ərizəçi şirkət “ii” və “iii” bəndlərində göstərilən xərclərin təsdiqi kimi qəbzləri təqdim etmişdir, lakin “i” bəndi üzrə təsdiqedicisi sənəd təqdim etməmişdir.

40. Ərizəçi şirkət işin mürəkkəbliyi nəticəsində həm ölkədaxili məhkəmələrdə, həm də Avropa məhkəməsində işlərin aparılması üçün zəruri təcrübəyə malik üç vəkil tutmalı olduğuna diqqət edir.

41. Yunanıstan hökuməti etiraz etmişdir ki, işin bu kateqoriyası üçün “Delloyt end Tuş” hüquq şirkətinin üç vəkilinin dəvət edilməsinə ehtiyac yox idi. O iddia etmişdir ki, məhkəmə xərclərinin və məsrəflərinin əvəzlənməsi kimi tələb olunan məbləğ həddən artıq olmuşdur.

42. Avropa məhkəməsinin sabitləşmiş presedent təcrübəsinə əsasən, məhkəmə xərclərinin və məsrəflərinin faktiki olması və zəruri olaraq xərclənməsi və öz məbləğində məntiqə uyğun olması müəyyən edilərsə, onların barəsində Konvensiyanın 41-ci maddəsinə uyğun hökm çıxarıla bilər (baxın, “İatradis Yunanıstana qarşı” (Iatridis v. Greece) iş üzrə Avropa məhkəməsinin Böyük palatasının Qərarı, şikayət № 31107/96, § 54, ECHR 2000-XI). Avropa məhkəməsi hazırki işdə qeyd etmişdir ki, ərizəçi şirkət işin baxıldığı məhkəmələrdə çəkilən xərclər barəsində hər hansı təsdiqedicisi sənədləri təqdim etməmişdir. Buna görə də, ərizəçi şirkətin tələblərinin həmin hissəsi rədd edilməlidir. Ərizəçi şirkətin maraqlarının Avropa məhkəməsində təmsil edilməsinə görə çəkilən xərclərə

gəldikdə isə, Avropa məhkəməsi qeyd etmişdir ki, ərizəçi şirkət hissələrə bölünmüş tələblərini vacib təsdiqedicilərin ödəniş sənədləri ilə birlikdə təqdim etmişdir. Bundan başqa, Avropa məhkəməsi bəzən birdən artıq vəkildən istifadə olunmasının işdə qaldırılan məsələlərin vacibliyinin özünü doğrultduğunu artıq müəyyən etdiyini qeyd etmişdir (baxın, yuxarıda adı çəkilən “İatradis Yunanıstana qarşı” iş üzrə Avropa məhkəməsinin Böyük palatasının Qərarı). Bununla belə, Avropa məhkəməsi hesab edir ki, hətta bu işin müəyyən çətinliyi olsa belə, üç vəkilin dəvət edilməsinə ehtiyac yox idi. Nəticədə, Konvensiyanın 41-ci maddəsinin tətbiq edilməsi məsələsi hüquq şirkətinin mütəxəssisinin ekspert rəyinin tələb olunacağı dərəcədə mürəkkəb olmamışdır (baxın yuxarıda adı çəkilən “Malama Yunanıstana qarşı” iş üzrə Avropa məhkəməsinin Qərarı, § 17). Avropa məhkəməsi, yuxarıdakıları nəzərə alaraq, ərizəçi şirkətə Strasburq məhkəmə araşdırması zamanı çəkilən xərclərin kompensasiya olunması kimi 4000 avro, üstəgəl göstərilən pul məbləğlərinin üzərinə hesablanacaq istənilən verginin məbləğinin verilməsi barədə qərar qəbul etmişdir.

C. Ödənişlərin gecikdirilməsinə görə faiz dərəcəsi

43. Avropa Məhkəməsi hesab edir ki, ödənişlərin təxirə salınmasına görə faiz dərəcəsi, üzərinə üç faiz əlavə edilməklə, Avropa Mərkəzi Bankının borclar üzrə illik son faiz dərəcəsi məbləğində müəyyən edilməlidir.

BU SƏBƏBLƏRƏ GÖRƏ, MƏHKƏMƏ YEKDİLLİKLƏ:

1. *müəyyən edir ki*, Konvensiyanın 41-ci maddəsinin pozulması baş vermişdir;
2. *qərara alır ki*,
 - a) bu Qərar qüvvəyə mindiyi gündən sonrakı üç ay ərzində cavabdeh ölkə Konvensiyanın 44-cü maddəsinin 2-ci bəndinə uyğun olaraq aşağıdakı məbləğləri ərizəçi şirkətə ödəməlidir:
 - (i) maddi ziyanın kompensasiyası qismində 120000 (yüz iyirmi min) avro;
 - (ii) məhkəmə xərclərinin və məsrəflərinin kompensasiyası qismində 4000 (dörd min) avro;
 - (iii) verilən pul məbləğlərinin üzərinə hesablanacaq istənilən verginin məbləği;
 - b) göstərilən üç aylıq müddətin bitdiyi vaxtdan yekun ödəniş edilən günədək göstərilən məbləğlərin üzərinə Avropa Mərkəzi Bankının borclar üzrə illik son kredit dərəcəsi məbləğində sadə faizlər üstəgəl üç faiz əlavə olunur;
3. ədalətli kompensasiya ilə əlaqədar ərizəçi şirkətin qalan tələblərini *rədd edir*.

Eko-Elda AVEE (Eko-Elda AVEE) Yunanıstana qarşı

İngilis dilində tərtib olunmuşdur və Məhkəmə Reqlamentinin 77-ci Qaydasının 2 və 3-cü bəndlərinə müvafiq olaraq qərar barədə məlumat yazılı şəkildə 9 mart 2006-cı ildə göndərilmişdir.

Palata Sədri

Lukis LUKAYDES

Məhkəmə Bölməsinin Katibi

Seren NİLSEN